

- моніторинг дій за скаргами працівників, стейкхолдерів та інших зацікавлених сторін;
- інформація громадського сприйняття корпорації, наприклад, публікації у ЗМІ та електронних ресурсах [7, с.31];
- оцінка результатів конкретних дій стосовно корпоративної соціальної відповідальності, як вдалих, так і невдалих;
- результати оцінки відповідності вимог кодексів контрольних показників на підприємстві світовим стандартам соціальної відповідальності [9, с. 121].

На підприємстві необхідно впровадити моніторинг діяльності у сфері соціальної відповідальності у терміни визначені планом реалізації КСВ [1]. Процес моніторингу повинен включати показники у відповідності з обов'язками компанії по корпоративній соціальній відповідальності та загальноприйнятні показники по типу та характеру діяльності підприємства, а також питання соціальної відповідальності, які

виявились проблемними для компанії або її зацікавлених сторін.

Висновки. Значення корпоративної відповідальності в діяльності підприємств обумовлено і внутрішніми результатами (прибутки, нові ринки, постійно зростаюча кількість клієнтів), а також зовнішніми результатами (ефективність використання обмежених ресурсів, здоров'я націй та планети, зменшення невизначеності).

Введення корпоративної соціальної відповідальності у діяльність вітчизняних підприємств дозволяє залучатися до світової спільноти та надає переваги, які вони вже мають [10, с. 49]. Перспективним для розуміння компаніями концепції КСВ є виявлення ступеня усвідомлення економічного впливу соціальних проектів на стан справ у фірмі. Корпоративна соціальна відповідальність є неминучою для українських бізнес-структур і в перспективі може стати ядром сучасного українського бізнесу, навколо якого формується його образ та репутація.

Література

1. Ансофф І. Стратегический менеджмент / И. Ансофф. - М.: Питер, 2004. - 413 с. - [Теория и практика менеджмента].
 2. Антошко Т. Р. Інституціонально-організаційні заходи щодо впровадження української моделі корпоративної соціальної відповідальності / Т.Р. Антошко // Формування ринкових відносин в Україні. - 2009. - № 10 (101). - С. 187-193.
 3. Воробей В. Корпоративна соціальна відповідальність чи вигода / В. Воробей // Києво-Могилянська бізнес студія. - 2005. - №10. - С. 11-20.
 4. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс].
 5. Друкер П. Управление в обществе будущего / П. Друкер; пер. с англ. и ред. Е.В. Трибушной. - М.: СПб.; К.: Вильямс, 2007. - 306 с.
 6. Ивченко С.В. Город и бизнес формирование социальной ответственности российских компаний / С.В. Ивченко, М.И. Либоракина, Т.С. Сиваева. - М.: Фонд «Ин-экономики города», 2004. - 133 с.
 7. Краплин Р. Корпоративна соціальна відповідальність українського бізнесу: Досвід Фондації Острозьких: [посібник для бізнесу неприбуткових організацій] / Р. Краплин; упоряд. Р. Бовгиря, С. Пайсаніди, О. Краплин, А. Кіслов, С. Гутюк. - Рівне: Фондація ім. князів-благодійників Острозьких, 2005. - 74 с.
 8. Макинтош М. Экономика для руководителей: проблемы и практика: Руководство по изучению курса / Макинтош Морин, Даусон Грейам. - Жуковский МИМЛИНК, 1 999. - 55 с.
 9. Симсон С. Социальное измерение в бизнесе: бизнес, общество, власть / Симсон С. Туркан С. - М.: Некоммерческое партнерство - 245 с.
 10. Царик І.М. Розвиток корпоративної соціальної відповідальності в Україні / І.М. Царик // Формування ринкових відносин в Україні. - 2008. - № 5 (84). - С. 49-52.
- УДК: 332.2:35.073.544

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО КОНТРОЛЮ ЗА ВИКОРИСТАННЯМ ТА ОХОРОНОЮ ЗЕМЕЛЬ У НЕЗАЛЕЖНІЙ УКРАЇНІ

Кузін Н.В., Гончаров В.В., Дмитренко Л.В.

Однією з найважливіших функцій держави в галузі регулювання земельних відносин та раціонального використання земель і їх охорони є державний контроль за використанням та охороною земель. У статті досліджено історію розвитку державного контролю за використанням та охороною земель у незалежній Україні та процес формування законодавчо-нормативної бази.

Постановка проблеми в загальному вигляді. Формування законодавчої бази державного контролю за використанням та охороною земель бере свій початок з давніх часів і пов'язано з розвитком інституту приватної власності на землю. В незалежній Україні з появою різних форм власності на землю, формуванням великої кількості землевласників та землекористувачів, гостро постало питання контролю за використанням та охороною земель. А без якісно нової законодавчо-нормативної бази

це важливе завдання виконувати складно, а часом і не можливо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання розвитку і становлення державного контролю за використанням та охороною земель є складовою дослідження формування земельних відносин в Україні. Основоположними по даному напрямку є наукові праці таких сучасних видатних вчених як Будзиловича І.С., Добряка Д.С., Новаченка Л.Я., Ступеня М.Г., Третяка А.М., Юрченка А.Д. та ін.

Формування цілей статті. Метою даної статті є дослідження історії розвитку державного контролю за використанням та охороною земель у незалежній Україні як однієї із важливих функцій держави через призму формування законодавчо-нормативної бази.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування законодавчої бази державного контролю за використанням та охороною земель як однієї із найважливіших функцій держави в регулюванні земельних відносин, в сучасній Україні вважаємо за доцільне поділити на два етапи:

Перший етап - 1991р – 2001р.

Другий етап - 2001р. – по теперішній час.

Перший етап формування законодавчо-нормативної бази державного контролю за використанням та охороною земель розпочався з прийняттям 18 грудня 1991 року Верховною Радою України Земельного кодексу України, який базувався на положеннях Декларації про державний суверенітет України [2]. Дата його прийняття співпадає з початком земельної реформи у нашій країні. Вказані законодавчі акти створили правове підґрунтя подальшого розвитку земельного законодавства.

До завдань державного контролю за використанням та охороною земель Земельний кодекс України (редакції 1991р.) відносить: «забезпечення додержання всіма державними і громадськими органами, державними, кооперативними та іншими громадськими підприємствами, установами та організаціями, а також громадянами вимог земельного законодавства з метою ефективного використання та охорони земель».

В зв'язку з запровадженням приватної і колективної форми власності на землю Верховною Радою України у 1992 році був прийнятий Земельний Кодекс України в новій редакції [11], в якому функція держави щодо контролю за використанням та охороною земель знайшла подальший розвиток. Статтею 94 цього Кодексу було встановлено, що «...державний контроль за використанням і охороною земель здійснюється Радами народних депутатів, а також Державним комітетом України по земельних ресурсах, Міністерством охорони навколишнього природного середовища України та іншими спеціально уповноваженими на те державними органами». До цього часу державний контроль за використанням земель здійснювався землевпорядною службою Міністерства сільського господарства України.

На підставі вказаної норми Земельного кодексу України до одного із основних завдань Державного комітету України по земельних ресурсах віднесено здійснення державного контролю за використанням та охороною земель.

У відповідності з «Тимчасовим положенням про порядок здійснення органами Державного комітету України по земельних ресурсах держав-

ного контролю за використанням та охороною земель» [14], здійснення державного контролю за використанням та охороною земель в структурі Державного комітету України по земельних ресурсах покладалося на управління моніторингу земель, обласні, Київське та Севастопольське міські управління земельних ресурсів та районні відділи земельних ресурсів.

Вказаним Положенням був визначений перелік посад, які були віднесені до категорії державних інспекторів за використанням та охороною земель. Так, начальники районних відділів земельних ресурсів по посаді є державними інспекторами по використанню та охороні земель районів, а їх заступники – заступниками державних інспекторів.

Державні інспектори з контролю за використанням та охороною земель системи Держкомзему України наділялись відповідними повноваженнями. Вони мали право: безперешкодно, при пред'явленні службовою особою посвідчення, відвідувати підприємства, установи, організації у тому числі військові і оборонні об'єкти для перевірки додержання вимог земельного законодавства; давати власникам землі та землекористувачам обов'язкові для виконання вказівки з питань використання та охорони земель, а також по усуненню виявлених порушень складати протоколи та розглядати справи про адміністративні правопорушення земельного законодавства.

З удосконаленням системи управління земельними ресурсами щодо здійснення державного контролю за використанням та охороною земель, відбувалось і удосконалення законодавства в частині відповідальності за порушення земельного законодавства.

У статті 115 Земельного кодексу України (1992р.) зазначений був перелік видів порушень земельного законодавства, за які наставала відповідальність. Це - укладення угод з порушенням земельного законодавства; самовільне зайняття земельних ділянок; псування сільськогосподарських та інших земель, забруднення їх хімічними та радіоактивними речовинами, виробничими відходами і стічними водами; розміщення, будівництво, проектування, введення в експлуатацію об'єктів, які негативно впливають на стан земель; невиконання вимог природоохоронного режиму використання земель; порушення строків повернення тимчасово зайнятих земель або невиконання обов'язків по приведенню їх у стан, придатний для використання за призначенням; знищення межових знаків меж землеволодінь і землекористувань; невжиття заходів по боротьбі з бур'янами та шкідниками сільськогосподарських культур; неправильна експлуатація, знищення або пошкодження гідротехнічних споруд, захисних лісонасаджень; приховування або перекручення відомостей про стан екологічної, у тому числі радіаційної, обстановки, пов'язаної з забрудненням землі; не вико-

нання умов зняття, зберігання і нанесення родючого шару ґрунту; самовільне відхилення від проектів землеустрою; порушення строків розгляду заяв громадян і вирішення питань про передачу земельних ділянок; недостовірність даних державного земельного кадастру і приховування інформації про наявність земель запасу.

За вказані порушення винні особи несли цивільну, адміністративну або кримінальну відповідальність згідно законодавства України.

З прийняттям у 1993 році Закону України «Про внесення змін і доповнень в Кримінальний кодекс України і Кодекс України про адміністративні правопорушення» [7] органам Державного комітету України по земельних ресурсах згідно статті 238¹ КУпАП надано право розглядати справи про адміністративні правопорушення, передбачених статтями 53 (порушення правил використання земель), 53² (перекручування або приховування даних державного земельного кадастру), 55 (самовільне відхилення від проектів внутрішньогосподарського землеустрою), 56 (знищення межових знаків).

По адміністративним правопорушенням, передбачених статтями: 52 (пошкодження і забруднення сільськогосподарських та інших земель), 53¹ (самовільний захват земельної ділянки), 54 (несвочасне повернення тимчасово зайнятих земель або не приведення їх у стан, придатний для використання за призначенням) КУпАП посадові особи органів Державного комітету України по земельних ресурсах мали право складати лише протоколи про адміністративні правопорушення. Розгляд справ по вказаним адміністративним правопорушенням покладалося на адміністративні комісії при виконавчих комітетах, районних, міських, районних в містах Рад народних депутатів.

В подальшому, з 1996 року у відповідності з Законом України «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України з питань охорони навколишнього природного середовища» [9], вказані повноваження щодо розгляду справ по адміністративним правопорушенням були надані органам Державного комітету по земельних ресурсах.

Другий етап розвитку державного контролю за використанням та охороною земель можна охарактеризувати як його становлення. Розпочався він з прийняттям в 2001 році діючого на цей час Земельного кодексу України [12].

В цьому ж 2001 році з метою визначення основних засад реформування земельних відносин на основі раціонального та ефективного використання землі були схвалені «Основні напрями земельної реформи в Україні на 2001-2005 роки» [28]. До одного із основних напрямків державної політики у сфері регулювання земельних відносин віднесено і поліпшення організації контролю за використанням та охороною земель. Передбачалося:

- удосконалити порядок здійснення контролю за використанням та охороною земель, а також механізми моніторингу земель та землекористувань з метою своєчасного виявлення та оцінки змін стану земель;

- запровадити економічне стимулювання охорони земель, спрямоване на підвищення заінтересованості власників землі і землекористувачів у захисті земель від негативних наслідків господарської діяльності;

- поліпшити профілактичну роботу з попередження порушень земельного законодавства, інформування населення про діяльність органів, які здійснюють державний контроль за використанням та охороною земель;

- удосконалити діяльність органів, які здійснюють державний контроль за використанням та охороною земель, порядок їх взаємодії з прокуратурою, органами внутрішніх справ та запровадити практику систематичного проведення спільних комплексних перевірок додержання суб'єктами земельних відносин земельного законодавства;

- опрацювати питання створення координаційних органів щодо здійснення на міжвідомчій основі контролю за використанням земель.

В процесі реформування земельних відносин в Україні із збільшенням кількості власників та користувачів земельних ділянок намітилась тенденція зростання порушень земельного законодавства. З метою призупинення зазначених негативних процесів Указом Президента України (2002р.) «Про вдосконалення системи державного управління земельними ресурсами та контролю за їх використанням і охороною» [27] було визначено, що «...забезпечення належного контролю за використанням та охороною земель, додержання вимог земельного законодавства та запобігання правопорушень є одним із пріоритетних завдань органів виконавчої влади при здійсненні ними заходів, пов'язаних із реформуванням земельних відносин». Указом Президента України запропоновано Кабінету Міністрів України утворити у складі Державного комітету України по земельних ресурсах Державну інспекцію з контролю за використанням та охороною земель як урядового органу державного управління.

В грудні 2002 року була утворена в складі Держкомзему України Державна інспекція з контролю за використанням та охороною земель [25].

До основних завдань Держземінспекції віднесено:

- участь у межах своєї компетенції в реалізації державної політики у сфері земельних відносин;

- організація та здійснення державного контролю за використанням та охороною земель;

- узагальнення практики застосування законодавства з питань, що належать до її компетенції, розробка пропозицій щодо його вдосконалення.

Держземінспекції та державним інспекторам з контролю за використанням та охороною земель надані дієві контролюючі повноваження в регулюванні земельних відносин. До основних із них можна віднести складання актів перевірок, протоколів про адміністративні правопорушення у сфері використання та охорони земель і дотримання вимог земельного законодавства та розглядати відповідно до законодавства справи про адміністративні правопорушення, а також подавати, в установленому законодавством порядку, до відповідних органів матеріали перевірок щодо притягнення винних осіб до відповідальності. Державним інспекторам також було надано право давати обов'язкові для виконання вказівки (приписи) з питань використання та охорони земель і дотримання вимог земельного законодавства, викликати громадян, у тому числі посадових осіб, для отримання від них усних або письмових пояснень з питань, пов'язаних з порушенням земельного законодавства та інше.

Визначальним для становлення державного контролю за використанням та охороною земель стало прийняття у 2003 році Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» [5]. Даним Законом чітко прописані основні положення щодо забезпечення дотримання органами державної влади, органами місцевого самоврядування, власниками землі та землекористувачами вимог земельного законодавства, а також механізми реалізації державної політики у сфері охорони та раціонального використання земель.

Законом передбачено права державних інспекторів у сфері державного контролю за використанням та охороною земель та норми, що гарантують соціальний і правовий захист посадових осіб. «Держава гарантує захист честі, гідності, здоров'я, життя, майна посадових осіб спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері державного контролю за використанням та охороною земель і членів їх сімей від злочинних посягань та інших протиправних дій» [5].

Цим Законом встановлено вичерпний перелік спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері державного контролю за використанням та охороною земель.

Державний контроль за використанням та охороною земель здійснюється уповноваженими органами виконавчої влади по земельних ресурсах - Державною інспекцією з контролю за використанням і охороною земель (п. 1.2 Порядку планування та проведення перевірок з питань здійснення державного контролю за використанням та охороною земель [20]), а за додержання вимог законодавства про охорону земель -

спеціально уповноваженими органами з питань екології та природних ресурсів (ст. 188 ЗК України, ст. 19 Закону України «Про охорону земель» [10]).

Відповідно до ст. 5 даного Закону моніторинг родючості ґрунтів та агрохімічна паспортизація земель сільськогосподарського призначення здійснюється спеціально уповноваженим органом виконавчої влади з питань аграрної політики, повноваження якого визначені, зокрема, у ст. 8 Закону України «Про охорону земель».

В розвиток Закону України «Про державний контроль за використанням та охороною земель» було прийнято ряд відомчих нормативних актів (порядків, методичних рекомендацій).

Одним із таких нормативних актів є Порядок планування та проведення перевірок з питань здійснення державного контролю за використанням та охороною земель, затверджений у 2003 році. Даний Порядок установив процедуру планування та проведення перевірок, порядок оформлення матеріалів за їх результатами, визначав перелік підготовчих заходів, які необхідно здійснити перед початком проведення перевірок.

Підготовка та внесення до органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування клопотань з питань дотримання вимог земельного законодавства знайшло своє закріплення в «Порядку підготовки та внесення до органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування клопотань з питань дотримання вимог земельного законодавства», який був затверджений у 2004 році [13].

Згодом, у 2005 році затверджені «Методичні рекомендації щодо здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення при притягненні до відповідальності порушників земельного законодавства» [18]. В даних методичних рекомендаціях роз'яснюється порядок дій державних інспекторів з контролю за використанням та охороною земель Держземінспекції та її територіальних органів при виявленні порушень земельного законодавства та притягненні до адміністративної відповідальності громадян України, а також іноземців та осіб без громадянства.

Вказаний перелік підзаконних нормативних документів не є вичерпним. В цей період була прийнята низка нормативних документів, які в цілому забезпечували ефективне здійснення державного контролю за використанням та охороною земель. Це:

- Порядок видачі та анулювання спеціальних дозволів на зняття та перенесення ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) земельних ділянок, затверджений у 2005 році [17];

- Порядок одержання документів, матеріалів та іншої інформації, необхідних для здійснення державного контролю за використан-

ням та охороною земель, затверджений у 2005 році [15];

- Інструкція з оформлення державними інспекторами з контролю за використанням та охороною земель Держземінспекції та її територіальних органів матеріалів про адміністративні правопорушення, затверджена у 2009 році [16];

- Порядок взаємодії Державного комітету України із земельних ресурсів і його територіальних органів та органів прокуратури з питань захисту інтересів держави у сфері регулювання земельних відносин, затверджений у 2010 році [21].

Регламентація норм адміністративної відповідальності за порушення земельного законодавства тривалий час залишалась в редакції з часів прийняття Кодексу України про адміністративні правопорушення (1993 р.).

Розвиток законодавства в частині адміністративної відповідальності за порушення земельного законодавства рухається шляхом посилення відповідальності за окремі види порушень та розширення переліку видів адміністративних правопорушень, за які настає відповідальність.

Посилення відповідальності за порушення земельного законодавства, відбувається у відповідності з нормами Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за самовільне зайняття земельної ділянки», прийнятого у 2007 році [4]. Вказаним Законом штрафні санкції за самовільне зайняття земельної ділянки (стаття 53-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП)) були підвищені і становили для громадян від 170 грн. до 850 грн., а для посадових осіб від 240 грн. до 1700 грн.

З прийняттям у 2008 році Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення вимог земельного законодавства» [6] за такі види правопорушень земельного законодавства, як псування і забруднення сільськогосподарських земель, порушення правил використання земель, перекручування або приховування даних державного земельного кадастру та інші, розміри адміністративних стягнень у вигляді штрафу були підвищені вдвічі.

Вказаним законодавчим актом була встановлена адміністративна відповідальність за зняття та перенесення ґрунтового покриву земельних ділянок без спеціального дозволу, а також невиконання умов зняття, збереження і використання родючого шару ґрунту (стаття 53-3 КУпАП). Стягнення за вказане правопорушення накладається у вигляді штрафу на громадян від 170 грн. до 340 грн., а на посадових осіб від 340 грн. до 850 грн.

Враховуючи незворотні наслідки щодо нерационального використання земель

сільськогосподарського призначення у 2008 р. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення родючості ґрунтів» [3], встановлена адміністративна відповідальність за використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення для ведення товарного сільськогосподарського виробництва без затверджених у випадках, визначених законом, проектів землеустрою, що забезпечують еколого-економічне обґрунтування сівозмін та впорядкування угідь (стаття 55 КУпАП). За вказане правопорушення громадяни притягуються до адміністративної відповідальності у вигляді штрафу від 850 грн. до 1700 грн. і посадові особи від 5100 грн. до 8500 грн. Вказаний вид порушення земельного законодавства внесено до переліку порушень, визначених в статті 211 Земельного кодексу України.

Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення у сфері доквілля» (2009 рік) [6] встановлена адміністративна відповідальність за незаконне заволодіння ґрунтовим покривом (поверхневим шаром) земель (стаття 53-4 КУпАП). За вказане правопорушення накладається штраф – на громадян у розмірі від 510 грн. до 1190 грн., а на посадових осіб від 510 грн. до 1700 грн.

Проведений аналіз законодавчих актів щодо посилення адміністративної відповідальності за порушення земельного законодавства, свідчить, що вказаний вид юридичної відповідальності має актуальність і на сучасному етапі розвитку суспільних відносин, складовою яких є земельні відносини.

Крім адміністративної відповідальності за порушення земельного законодавства передбачається і кримінальна відповідальність. А саме, у відповідності з нормами Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за самовільне зайняття земельної ділянки» (2007 рік) [4] було доповнено Кримінальний кодекс України статтею 197' що має назву «Самовільне зайняття земельної ділянки та самовільне будівництво».

Запровадження цих правових норм є формою державного реагування на відповідні порушення земельного законодавства, які нині в Україні стали не поодиноким явищем.

Прийнята у 2007 році «Методика визначення розмірів шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу» [22], є економічним важелем раціонального землевикористання.

Норми даної Методики дають змогу визначити розмір шкоди, заподіяної державі,

територіальним громадам, юридичним та фізичним особам, на всіх категоріях земель внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу. Методикою також визначений механізм компенсації державі, територіальним громадам, власникам та користувачам земельних ділянок доходів, що були б отримані ними за звичайних умов, якби їх права на земельні ділянки не були порушені.

В систему спеціально уповноважених органів виконавчої влади у сфері державного контролю за використанням та охороною земель 2010-2011 роки принесли суттєві зміни. Так, Державна інспекція з контролю за використанням та охороною земель, яка входила в структуру спеціально уповноваженого органу виконавчої влади з питань земельних ресурсів ліквідована [23]. Здійснення державного контролю за використанням та охороною земель покладено на Державний комітет із земельних ресурсів.

Одночасно створеній Державній інспекції сільського господарства України були надані

повноваження щодо державного контролю за використанням і охороною земель. Це «...організація та здійснення державного нагляду (контролю) у частині дотримання земельного законодавства, використання та охорони земель усіх категорій та форм власності».

Висновок: Розвиток суспільних відносин, складовою яких є і земельні відносини, потребує відповідного законодавчо-нормативного забезпечення їх існування та одночасного контролю процесів, які супроводжують даний розвиток. Процес використання землі повинен регламентуватися відповідною законодавчо-нормативною базою з однієї сторони, а з другої – повинен бути дієвий контроль за даним процесом, в першу чергу, зі сторони держави.

В умовах незавершеності земельної реформи, розвитку багатокладності економіки, безперечно можна з упевненістю говорити, що державний контроль за використанням та охороною земель обов'язково повинен здійснюватися як одна із найважливіших функцій держави в галузі регулювання земельних відносин та раціонального використання земель і їх охорони.

Література

1. Будзилович І.С., Юрченко А.Д. Перший земельний кодекс України та проблеми сучасного земельного законодавства // Право України. - 1998. - №2. - С. 93-98.
2. Декларація про державний суверенітет України // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР) 1990. - №31.- Ст.429.
3. Закон України № 1443 від 04.06.2008 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення родючості ґрунтів» // Офіційний вісник України. – 2009. - №84. - Ст.2837.
4. Закон України від 11 січня 2007 р. № 578 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за самовільне зайняття земельної ділянки» // Офіційний вісник України. – 2007. - №8. - Ст.278.
5. Закон України від 12 червня 2003р. № 963-IV «Про державний контроль за використанням та охороною земель» // Відомості Верховної Ради України. - 2003.-№ 39. - Ст.350.
6. Закон України від 15.04.2008 р. № 271-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за порушення вимог земельного законодавства у сфері довкілля» // Офіційний вісник України. - 2009.-№ 93. - Ст.3149.
7. Закон України від 3.02.1993р. № 2977-XII «Про внесення змін і доповнень в кримінальний кодекс України і кодекс України про адміністративні правопорушення» // Відомості Верховної Ради України. - 1993. - № 15.- Ст.131.
8. Закон України від 5.11.2009 р. № 1708 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за порушення у сфері довкілля» // Офіційний вісник України. – 2009. - № 93. - Ст.3149.
9. Закон України від 6.03.1996р. № 81-96 «Про внесення змін і доповнень до деяких законодавчих актів України з питань охорони навколишнього природного середовища» // Відомості Верховної Ради України. - 1996. - № 15.- Ст.70.
10. Закон України «Про охорону земель» // ВВР України. - 2003.-№ 39. - Ст.349.
11. Земельний кодекс Української РСР: Прийнятий 18 грудня 1991 року № 561-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991.-№ 10.- Ст.98.
12. Земельний кодекс України: Прийнятий 25 жовтня 2001 року № 2768-III // Відомості Верховної Ради України. – 2002. - №3-4. – Ст.27.
13. Наказ Державного комітету України по земельних ресурсах від 14.12.2004р. № 407 «Про затвердження Порядку підготовки та внесення до органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування клопотань з питань дотримання вимог земельного законодавства»// Землевпорядний вісник. - 2005р. - №1.- С.37-39.
14. Наказ Державного комітету України по земельних ресурсах від 29.07.1993р. № 65 «Про затвердження Тимчасового положення про порядок здійснення органами Державного комітету України по земельних ресурсах державного контролю за використанням та охороною земель» // Бюлетень законодавства і юридична практика України. – 1997.-№ 6. - С.78-80.
15. Наказ Держкомзему України від 19 травня 2005р. №132 «Про затвердження Порядку одержання документів, матеріалів та іншої інформації, необхідних для здійснення державного контролю за використанням та охороною земель» // Землевпорядний вісник. - 2005р.- № 3. - С. 48-52.
16. Наказ Держкомзему України від 28 квітня 2009р. № 205 «Про затвердження Інструкції з оформлення державними інспекторами з контролю за використанням та охороною земель Держземінспекції та її

територіальних органів матеріалів про адміністративні правопорушення і внесення змін до наказу Держкомзему від 12.12.2003р. №312 // Землевпорядний вісник. - 2009р. - № 6. - С.47-51.

17. Наказ Держкомзему України від 4 січня 2005р. №1 «Про затвердження Порядку видачі та анулювання спеціальних дозволів на зняття та перенесення ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) земельних ділянок» // Землевпорядний вісник. - 2005р. - № 2. - С.32-38.

18. Наказом Держземінспекції України від 11.05.2005 р. № 40 «Методичні рекомендації щодо здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення при притягненні до відповідальності порушників земельного законодавства» // Збірник нормативно-правових актів і роз'яснень щодо здійснення державного контролю за використанням та охороною земель. Під заг. ред. О. М. Нечипоренка. Київ, 2005. – 64с.

19. Новаковський А.Я., Третяк А.М., Добряк Д.С. Земельна реформа і землеустрій в Україні. – К., 2001.- 138с.

20. Порядок планування та проведення перевірок з питань здійснення державного контролю за використанням та охороною земель затверджений наказом Державного комітету України по земельних ресурсах від 12.12.2003р. № 312 // Офіційний вісник України. - 2003.-№52.- Ст.2891

21. Порядок взаємодії Державного комітету України із земельних ресурсів і його територіальних органів та органів прокуратури з питань захисту інтересів держави у сфері регулювання земельних відносин, затвердженого спільним наказом Держкомзему та генеральної прокуратури України від 10 березня 2010р. №225/15 // Землевпорядний вісник України. - 2010. - № 5. - С.54-58.

22. Постанова Кабінету Міністрів від 25.07.2007р. № 963 «Про затвердження Методики визначення розміру шкоди, заподіяної внаслідок самовільного зайняття земельних ділянок, використання земельних ділянок не за цільовим призначенням, зняття ґрунтового покриву (родючого шару ґрунту) без спеціального дозволу» // Землевпорядний вісник. -2007. - № 4. - С.71–79.

23. Постанова Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2010 року №1068 «Про ліквідацію Державної інспекції з контролю за використанням та охороною земель» // Офіційний вісник України.-2010. - № 90. - Ст.3184.

24. Постанова Кабінету Міністрів України від 22.06.1992р. № 345 «Про затвердження Положення про Державний комітет України по земельних ресурсах» // Зібрання постанов Уряду України – 1992р. - №7.- Ст.161.

25. Постанова Кабінету Міністрів України від 25 грудня 2002 року № 1958 «Про утворення Державної інспекції з контролю за використанням і охороною земель» // Землевпорядний вісник. – 2002. - № 3. – С.76-77.

26. Третяк А.М. Історія земельних відносин і землеустрою в Україні: Навчальний посібник. К.: Аграрна наука, 2002.- 280с.

27. Указ Президента України від 19 серпня 2002 року № 720 «Про вдосконалення системи державного управління земельними ресурсами та контролю за їх використанням і охороною» // Офіційний вісник України, - 2002.- № 34. - Ст. 1560.

28. Указ Президента України від 30 травня 2001 року № 372 «Основні напрями земельної реформи в Україні на 2001-2005 роки» // Офіційний вісник України. - 2001. - № 22.- Ст.986.

29. Указ Президента України від 13 квітня 2011 року № 459/2011 «Про Державну інспекцію сільського господарства України» // www.president.gov.ua.

УДК 316.43:332.145

ВИРІШЕННЯ ПРОБЛЕМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ

Приліпко С.М.

В статті розглядається програма соціально-економічного розвитку сільської територіальної громади та на її прикладі вказуються напрями вирішення проблем сільських населених пунктів України.

Постановка проблеми. Глобалізація євроінтеграційних процесів зумовлює зосередження уваги уряду на поступовому вирішенні питань соціально-економічного розвитку сільських населених пунктів України. Наказом Мінагрополітики №280 від 01.06.2010 р. [1] затверджена Галузева програма соціально-економічного розвитку сільських територіальних громад (модельний проект "Нова сільська громада"). Метою Галузевої програми є розроблення взірцевих моделей соціально-економічного розвитку сільських територіальних громад на засадах запровадження конкурентоспроможного та екологічного сільськогосподарського виробництва, підвищення рівня життя сільського населення, створення комфортних умов проживання на селі і на цій основі забезпечення сталого розвитку сільських територій. Модельний проект "Нова сільська громада"

спрямований на розроблення та реалізацію демонстраційних програм соціально-економічного розвитку п'яти сільських територіальних громад у п'яти регіонах України, що характеризуються притаманними їм особливостями соціального устрою та ведення господарства: Поліссі (Житомирська обл.), Карпатському регіоні (Івано-Франківська обл.), Наддніпрянщині (Черкаська обл.), у Донбасі (Донецька обл.) та у Криму. Фінансування галузевої програми розвитку сільських територіальних громад здійснюватиметься в межах бюджетних видатків на виконання завдань та заходів Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року, Державної цільової економічної програми підтримки сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на період до 2015 року, інших державних програм. Також залучатимуться кошти місцевих бюджетів,